

Aihe**Pohjois-Karjalan vesienhoidon yhteistyöryhmän kokous 1/2026**

Aika ja paikka

25.5.2026 klo 12.30–15.00
Ravintola Usva, Pyhäkköjen Sali ja Teams-etäyhteys

Läsnä

Liite 1. Kokouksen läsnäolijat

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Veli-Matti Vallinkoski avasi kokouksen ja toivotti läsnäolijat tervetulleiksi (liite 1, yhteensä 33 osallistujaa). Sihteeri Minna Kukkonen laatii muistion.

Pohjois-Karjalan vesienhoito sijoittuu valtion organisaatiouudistuksen jälkeen Vesien- ja merenhoito -yksikköön, Vuoksen vesienhoitoalue (VHA1) -ryhmään. Ryhmäpäällikkö Veli-Matti Vallinkoski ja johtava asiantuntija Juho Kotanen VHA1-ryhmästä esittelivät itsensä. Yhteistyöryhmän entinen puheenjohtaja Janne Kärkkäinen toimii nykyään Lupa- ja valvontaviraston Vesiympäristö-yksikön päällikkönä.

2 Asialistan hyväksyminen

Kokouskutsun mukana toimitettu asialista hyväksyttiin sellaisenaan.

3 Yhteistyöryhmän jäsenpäivitykset ja läsnäolijoiden toteaminen

Yhteistyöryhmään on nimetty uusina jäseninä Sanna Sorjonen (Joensuun Vesi), Elina Lindsberg (GTK) ja Marja Heikkinen (Mondo Minerals B.V. Branch Finland) sekä Teppo Linjama (varsinainen jäsen, Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus) ja Tuulikki Miettinen (varajäsen, Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus). Jäsenet Itä-Suomen elinvoimakeskuksesta nimetään syksyllä. Sekä jäsenet että varajäsenet ovat tervetulleita osallistumaan yhteistyöryhmän kokouksiin. Lupa- ja valvontavirastoon siirtyneet asiantuntijat eivät ole enää yhteistyöryhmän virallisia jäseniä, mutta he voivat osallistua kokouksiin jatkossakin asiantuntijoina.

4 Edellisen kokouksen 27.10.2025 muistio

Edellisen kokouksen pöytäkirja oli jäsenistöllä kommentoitavana ja hyväksyttävänä marraskuussa 2025. Korjattu muistioluonnos toimitettiin jäsenille ja tallennettiin vesienhoidon verkkosivuille (www.ymparisto.fi/fi/luonto-vesistot-ja-meri/vedet-ja-vesistot/vesien-ja-merensuojelu/vesien-ja-merenhoidon-suunnitteluvaiheet-ja-toimijat/vesienhoidon-suunnittelu-ja-yhteisty-pohjois-karjala).

5 Valtion organisaatiouudistus ja vesienhoito

Veli-Matti Vallinkoski kertoi valtion organisaatiouudistuksesta ja sen vaikutuksista vesienhoitoon. Uusien virastojen perustamisen ja tehtävien jakautumisen vuoksi kyseessä on suuri hallinnollinen muutos. Ympäristöosasto on Lupa- ja valvontaviraston isoin osasto (noin 750 htv). Yksi ympäristöosaston yksiköistä on vesien- ja merenhoito -yksikkö (noin 70 htv), jonka yksikön päällikkönä toimii Jari Mutanen. Yksikkö jakautuu edelleen neljään ryhmään (VHA1, VHA2, VHA3 ja merenhoito sekä VHA4-7). VHA1-ryhmässä hoidetaan pääosin Vuoksen vesienhoitoalueen asioita, joskin ryhmien sisällä voi olla jonkin verran valtakunnallisesti keskitettyjä tehtäviä.

Vesien- ja merenhoito -yksikön päätehtävät ovat:

- Vesien ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaiset tehtävät.
- Vesien tilaa, tila- ja ympäristötavoitetta sekä poikkeamista koskevat kannanotot.
- Vesienhoitosuunnitelmien toimeenpano sekä pinta- ja pohjavesien suojelun edistäminen ja ohjaus viranomaisprosessissa.

Tehtäviä pyritään hoitamaan valtakunnallisesti yhtenäisesti ja yhdenmukaisesti alueellinen läsnäolo ja paikallistuntemus huomioiden. Vesienhoitotyön luonteen vuoksi paikallisuus on edelleen tärkeää ja se on mahdollista huomioida myös valtakunnallisessa virastossa.

Tekemisen tavoitteet ovat vesienhoidon osalta pysyneet ennallaan, vaikka muutokset työn toteutuksessa ovatkin odotusten mukaisesti olleet merkittäviä. Uuden viraston perustaminen on vienyt huomiota viraston sisäisiin asioihin. Sidosryhmäyhteistyöllä ja YTR-ryhmällä on kuitenkin tärkeä rooli jatkossakin.

Kysyttiin, missä uudessa virastossa käsitellään ojituslupa-asioita. Ojitukseen liittyviä asioita käsitellään valtakunnallisessa Vesiympäristö-yksikössä: ojitusilmoitukset ryhmässä Vesilain valvonta luonnonympäristö, ojitustoimitusasiat ryhmässä Vesilain valvonta rakennettu ympäristö ja varsinaiset lupa-asiat ryhmässä Vesiympäristön luvat.

6 Vesienhoidon suunnittelun ja toimeenpanon ajankohtaiset asiat, pinta- ja pohjavedet

Juho Kotanen esitteli vesienhoidon aikataulua. Vesienhoidon suunnittelu etenee 6 vuoden sykleissä. Tällä hetkellä pinta- ja pohjavesien tila-arviot alkavat olla valmiit, ja aletaan siirtyä kohti vesienhoitosuunnitelmien ja toimenpideohjelmien valmistelua. Jatkossa Vuoksen alueelle valmistellaan yksi toimenpideohjelma, kun se aiemmin oli ELY-keskuskohtainen.

Alustava tila-arvio julkaistaan karttamuodossa kesäkuussa 2026. Tarkemmat tiedot alustavasta luokittelusta julkaistaan joulukuussa 2026 kuulemisen yhteydessä. Keinotekkoisten ja voimakkaasti muutettujen (kevomu) vesistöjen osalta tiedot ovat arvioitavana SYKEssä, ja työ valmistuu kesällä 2026.

Kysyttiin, milloin luokittelutietoja pääsee katsomaan. Ympäristöhallinnon Pisara-järjestelmästä julkaistaan kaikille avoin versio (avoin Pisara). Se on työn alla ja aukeaa kuulemisen aikaan.

Todettiin että Järvi-Suomen kuivuustilanne on jo toista vuotta peräkkäin hankala, ja ilmastonmuutos tulee tulevaisuudessa vaikuttamaan entistä enemmän vedenkorkeuksiin. Ennusteiden mukaan kehitys tulee jatkumaan. Teppo Linjama: ennusteiden mukaan esimerkiksi Pielisen tilanne on hieman parantunut, mutta lisääkin vettä saisi vielä tulla. Tilanne näyttää kuitenkin tällä hetkellä paremmalta kuin viime syksyn tilanne. Vesienhoidon toimenpidesuunnittelussa painottuvat tulevaisuudessa valuma-alueiden vesienhallinta ja vesien pidättäminen valuma-alueelle.

Minna Kukkonen esitteli pintavesien alustavaa ekologisen ja kemiallisen tilan arviota v. 2028-2033 sekä pintavesiin kohdistuvia paineita. Tila-arvio on alustava, kunnes Valtioneuvosto hyväksyy vesienhoitosuunnitelmat joulukuussa 2027. Pohjois-Karjalan järvistä 89 % ja virtavesistä 55 % on vähintään hyvässä tilassa. Suuri muutos edeltävään kauteen verrattuna on One out, all out -periaate (OoAo), jonka mukaisesti vesimuodostumien ekologinen tila määräytyy heikoimmassa tilassa olevan laatutekijän mukaan. Todellista, laatutekijöiden tilaan perustavaa paranemista on tapahtunut mm. Ilomantsinjärvellä ja Puruveden Ristilahdella.

Pintavesien kemiallisen tilan osalta Polybromatut difenyylietterit (PBDE) ylittivät koko Suomessa. Tila-arvioissa näkyvät paikoin myös kaivosteollisuuden alapuolisten vesien kohonneet nikkelpitoisuudet. Elohopean laatu normi ylittyy monin paikoin Pohjois-Karjalassa. Perfluoriooktaanisulfonihapon (PFOS) laatu normin ylityksiä ei Pohjois-Karjalassa ole todettu. Sitä on mitattu esim. Sysmäjärvellä, Lahdenjoki (Outokumpu), Pielinen, mutta aineistoa ei ole paljoa. Kartoitustarvetta olisi mm. kaatopaikojen, pilaantuneiden maa-alueiden ja hylättyjen teollisuusalueiden alapuolelta.

Pintavesien ekologisesta ja kemiallisesta tila-arviosta käytiin keskustelua. Huomautettiin, että pintavesien tila vaikuttaisi jossain määrin menneen huonompaan suuntaan, vaikka jätettäisiin huomioimatta OoAo-periaatteen vaikutus. MK: monin paikoin valuma-alueelta tulevaa kuormitusta ei ole saatu vähennettyä suunnitelmien mukaisesti. Lisäksi vasteet kuormitusvähennyksiin ja kunnostustoimiin ovat hitaita, kun vesistöjä on kuormitettu vuosikymmeniä. Kysyttiin, onko näin, että kuormituskartoilta katsottuna orgaanisen aineen ja ravinteiden hajakuormitus näyttäisi tulevan päinvastaisilta alueilta. Runsain ravinnekuormitus tulee viljelyalueilta, jotka useimmin ovat kivennäismailla. Paikoin on myös turvepeltoja, mutta vähemmän.

PFOS mitataan elohopean tapaan kalasta, kun taas metallien (mm. Ni, Cd, Pb) pitoisuudet mitataan vesinäytteestä. Kysyttiin, miksi Pielisen kemiallinen tila näyttäisi heikenneen ja Koitereen parantuneen. MK: kyseessä on osin menetelmällinen muutos. OoAo-periaatteen mukaisesti ylitys yhdelläkin paikalla johtaa vesimuodostuman tilaluokan heikkenemiseen kyseisen aineen osalta. Pielisellä elohopeapitoisuudet ylittivät ympäristölaatu normin 1/5 paikasta, ylitys mitattu v. 2024 aineistosta. Koitereella elohopean keskiarvopitoisuus ei ylittänyt ympäristölaatu normia (v. 2021 aineisto, arvio silmälläpidettävä). Näytemäärät ovat kuitenkin pieniä.

Karjalan Pyhäjärnessä ekologisen tilan hyvään laskevat päällykslevät ja hydro-morfologisen muuttuneisuuden esteet: Puhoksen voimalaitos Puhoksen kanavassa ja Hiiskoskenjoen myllypato Hiiskoskenjoessa. Padoista aiheutuu kulkuesteet kaloille. OoAo- menetelmän mukaan ekologinen tila määrytyy heikoimmassa tilassa olevan laatutekijän mukaan. Järven tilassa ei kuitenkaan käytännössä ole tapahtunut muutosta edellisikaudesta.

Mika Huttunen kertoi pohjavesialueiden alustavasta tila-arviosta ja riskinarvioinnista v. 2028-2033. Näiden osalta on vain vähän muutoksia edelliseen yhteistyöryhmälle pidettyyn esittelyyn verrattuna. Pohjois-Karjalassa on kaksi huonossa kemiallisessa tilassa olevaa riskialuetta: Lykynlampi (lentokenttä) ja Kulho (laaja-alainen maa-ainesten otto). Selvityskohteita ei ole. Lisäksi on riskialueita, jotka ovat hyvässä tilassa. Seuraavaksi riskialueille suunnitellaan toimenpiteet.

Juho Kotanen kertoi tilatavoitteista ja poikkeusten asettamisesta. Mikäli vesien hyvän tilan tavoitetta ei saavuteta v. 2027 mennessä, tulee vesimuodostumalle asettaa poikkeava tavoite, jos lainsäädännön edellytykset täyttyvät. Vaihtoehdot 4. suunnittelukaudella ovat määrääjän pidentäminen luonnonolojen takia (VMLJ 25 §), alennetut tilatavoitteet (VMLJ 24 §), tai jos lainsäädännön edellytykset eivät täyty, poikkeuksen asettamatta jättäminen. Kysyttiin, mitä poikkeuksen asettamatta jättäminen käytännössä tarkoittaa. JK: Poikkeuksen asettamatta jättäminen ei poista toimenpidetarvetta, vaan vesienhoitosuunnitelmissa esitetään tarvittavat lisätoimenpiteet tilatavoitteen saavuttamiseksi. Nämä toimenpiteet priorisoidaan toimenpideohjelmien toimeenpanossa. Poikkeusten asettamiseen liittyen erityisen hankala asia on kustannusten arviointi, jota varten tarvittaisiin riittävät tausta-aineistot.

Lähdettiin käymään läpi vesienhoidon toimenpidesuunnittelua v. 2028-2033. Pohjois-Karjalassa toimenpidetarvetta vesimuodostumassa tai valuma-alueella on 21 %:ssa järvimuodostumista ja 71 %:ssa jokimuodostumista.

Käytiin läpi maatalouden (Vuokko Mähönen), metsätalouden (Juho Kotanen), yhdyskuntien (Juho Kotanen), haja- ja loma-asutuksen (Minna Kukkonen), teollisuuden (Minna Kukkonen), kalankasvatuksen (Minna Kukkonen), turvetuotannon (Minna Kukkonen), kunnostusten, vesirakentamisen ja säännöstelyn (Rosanna Sjövik) sekä pohjavesien, vedenoton ja maa-aineisten oton (Mika Huttunen) toimenpiteitä ja niiden mitoitusta. Uusina toimenpiteinä ovat mm. valuma-alue-suunnitelman laatiminen (pintavedet), ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupien tarkastelu (pintavedet) sekä teollisuuden tai muiden toimijoiden ympäristölupatarpeen harkinta ja lupaehtojen ja -määräysten päivittäminen (pohjavedet).

Käytiin keskustelua toimenpiteistä. Maatalouden toimenpiteissä on voitu hyödyntää SYKE:n tuottamaa Vesienhoidon suunnittelutyökälyä (VESSU). Toimenpiteiden kohdennus VESSU-aineistojen pohjalta on ollut kuitenkin osin haastavaa. Tiettyjen toimenpiteiden (esim. suojavaöhykkeet) mitoitusta on jouduttu muuttamaan, jotta muita toimenpiteitä ei rajautuisi liiaksi pois. Keskusteltiin maanmuokkaustoimenpiteistä pohjavesialueilla. Tärkeää on hyödyntää mahdollisimman kevyitä toimenpiteitä (matalammat ojasuovyödyt, laikutus, äestys) sekä jättää osa alueesta käsittelemättä. Tapio Oy:ssa on valmisteilla muutoksia metsänhoidon suosituksiin, uudet suositukset saataneen lähiviikkoina. Tuotiin

myös esiin, että kuntien luvittajat on pidettävä mukana luvitusta koskevassa keskustelussa.

Hajakuormitussektorien toimenpiteet suunnitellaan suunnittelualueittain. Pohjois-Karjalan suunnittelualueet löytyvät [Vesienhoidon suunnittelualueet ja kuntarajat](#) -karttapalvelusta.

7 Yhteistyöryhmän jäsenistön vesienhoidon kuulumisia

Helena Haakana: Itä-Suomen elinvoimakokeskuksen kalatalousyksikön toiminnassa on vain vähäisiä muutoksia organisaatiouudistusta edeltävään aikaan verrattuna, esim. toiminta-alue on lähes sama. Kalataloudellisten kunnostusten suunnittelua tehdään mm. Joensuun kaupunginkoskilla, Saramojoella sekä Lieksanjoella pääuoman koskissa, Tuulijoella ja Pudasjoella. Lieksanjoella alkaa myös uusi Nousu-hanke, jossa kehitetään eteenpäin vaelluskalojen alasvaellusratkaisuja. Lietukkajoella vaelluseste on poistumassa tänä vuonna. Kalataloudellisiin kunnostuksiin on haettavissa monenlaisia avustuksia, mm. [avustukset vaelluskalaohjelma NOUSUn toimeenpanemiseksi](#) ovat haettavissa jatkuvasti. [Avustukset kalataloudellisiin kunnostushankkeisiin](#) ovat jälleen haettavissa lokamarraskuussa. Uutena rahoitusmuotona on tuki pieniin kalataloudellisiin kunnostuksiin eli [kunnostusseteli](#), joka voidaan myöntää yleishyödyllisiin ympäristökunnostushankkeisiin, joilla on kalataloudellista merkitystä.

Tiina Osmala: Savo-Karjalan Vesiensuojeluyhdistyksen hanketoiminta on todella vilkasta. Viime vuonna merkittävän rahoituksen sai Savo-Karjalan vedet ja valuma-alueet -hanke, jota toteutetaan monenlaisin toimenpitein Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon ja osin Etelä-Savon alueella v. 2025–2028 yhteistyössä paikallisten toimijoiden ja viranomaisten kanssa. SKVSY:n verkkosivuilla voi tutustua [käynnissä oleviin hankkeisiin](#) sekä [hankkeissa järjestettäviin tapahtumiin ja koulutuksiin](#).

Juha Tuononen: Metsäkeskus toteuttaa [Luonnonhoidon laatuharppaus ja ennallistamisen ennakointi Pohjois-Karjalassa \(LUOLA\)](#) -hanketta Pohjois-Karjalassa v. 2026-2028. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa talousmetsien luonnonhoidon laatua, lisätä monimuotoisuutta tukevia toimenpiteitä, vahvistaa metsäluonnon sopeutumiskykyä ilmastonmuutokseen sekä valmistaa toimijoita ennallistamissuunnitelman toimeenpanoon. Lisätietoja voi kysyä projektipäällikkö Venla Siltovuorelta.

8 Muut asiat

- Vaikuta vesiin –päivät 16.9.2026, Hämeenlinna & etäyhteys
- Tulva- ja patopäivät 28.10.2026, Rovaniemi & etäyhteys
- Vesienhoidon yhteistyöryhmien toimintaa kehitetään osana ACWA LIFE -hanketta ([ACWA LIFE – Elinvoimakeskus](#)). Tuloksena ovat suositukset YTR-toiminnasta ja valtakunnallisesta yhteistyöstä. Asiasta enemmän syksyn YTR-kokouksessa.
- Ennallistamiseen liittyvien JTF-hankkeiden haku Itä-Suomessa on avoinna 20.5.-30.11.2026. Turvetuotantoalueiden ennallistamisen ja jälkikäytön päätavoitteena on toteuttaa toimenpiteitä, joiden tuloksena entisten tuotantoalueiden kasvihuonekaasupäästöt

vähenevät ja ennallistetut ja jälkikäytössä olevat alueet muuttuvat vähitellen hiilinieluksi. Samalla luonnon monimuotoisuus paranee ja vesistökuormitus vähenee. Haku kohdistuu ensisijaisesti turvetuotannosta poistuvien soiden ennallistamiseen.

9 Seuraava kokous ja kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Veli-Matti Vallinkoski kiitti osanottajia ja päätti kokouksen klo 15.00.

Liitteet

Liite 1. Kokouksen läsnäolijat

Jakelu

[Kirjoita tähän](#)

Lisäksi Itä-Suomen elinvoimakeskuksesta asiantuntijat Helena Haakana (Kalatalousyksikkö) ja Tapio Leinonen (Maaseutuyksikkö) sekä Lupa- ja valvontavirastosta asiantuntijat Mari Heikkinen (Luonnonvarat-yksikkö), Ilona Kellokoski (Luonnonvarat-yksikkö) ja Rosanna Sjövik (Vesien- ja merenhoito -yksikkö).